

میزهای گفت‌وگو گسترده‌تر شد؛ باقری‌کنی با همتایان خود در سه کشور اروپایی دیدار کرد

با تروئیکا در ابوظبی

به گزارش

عبدالرحمن فتح‌الهی: به موازات تأیید مقامات ایرانی و آمریکایی درباره انجام دیدارهایی در نیویورک و مسقط، علی باقری‌کنی، معاون سیاسی وزارت امور خارجه و مسئول تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای، هم‌از دیدار خود با همتایان تروئیکای اروپایی عضو برجام خبر داد؛ دیدارهایی که می‌تواند مکمل مذاکرات انجام‌شده تهران - واشنگتن با میانجیگری عمان و قطر باشد. صبح دیروز سه‌شنبه، باقری‌کنی در صفحه توئیترش از سفر به امارات متحده عربی گفت و درباره این سفر نوشت: «در چار چوب تحکیم سیاست همسایگی و در راستای استعمار رایزنی‌های سیاسی با همسایگان، به امارات متحده عربی سفر کردم تا درباره ارتقای همکاری‌های دوجانبه و بررسی مسائل منطقه‌ای با مقام‌های این کشور گفت‌وگو کنم. دو هفته پیش، وزیر مشاور امارات سفری به ایران داشت که گفت‌وگوهای مفصلی با یکدیگر داشتیم؛ اما ساعاتی بعد مشخص شد که او، نتنها به دلیل تقویت مناسبات دوجانبه تهران – ابوظبی که با هدف اصلی دیدار با مقاماتی از تروئیکای اروپایی عضو برجام راهی امارات شده است، چنان‌که باقری‌کنی ظهر دیروز، در صفحه توئیتر خود به موضوع این دیدار اشاره کرد و نوشت: «در ادامه رایزنی‌های دیپلماتیک با طرف‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، با همتایان آلمانی، فرانسوی و انگلیسی خود در ابوظبی ملاقات کرده و درباره طیفی از موضوعات و نگرانی‌های متقابل با هم گفت‌وگو کردیم.»

انجام سفر علی باقری‌کنی به ابوظبی و دیدارش با همتایان تروئیکای اروپایی در سایه انتشار برخی اخبار در روزهای اخیر می‌تواند از ابعاد مختلف حائز اهمیت باشد؛ چنان‌که برخی از کارشناسان این سفر را تکمله مذاکرات انجام‌شده از طرف مقامات ایرانی و آمریکایی با میانجیگری عمان و همچنین دیدارهای انجام‌شده در نیویورک بین رابرت مالی، نماینده ویژه آمریکا در امور ایران در وزارت امور خارجه با سعید ایرانی، نماینده ایران در سازمان ملل، می‌دانند. در مقابل طیفی هم قائل به انجام مذاکراتی مستقل و میانجیگری‌های جداگانه کشورهای اروپایی هستند؛ کمابینکه صولت میرهاشمی در گفت‌وگو با «شرق» اعتقاد دارد که «اگرچه امکان دارد مذاکرات انجام‌شده باقری‌کنی با همتایان تروئیکای اروپایی خود در ابوظبی، ارتباط موضوعی با محتوایی با دیدارهای صورت‌گرفته در مسقط یا نیویورک داشته باشد؛ اما به نظر او، «سه کشور اروپایی عضو برجام مباحث خاص خود را در مذاکره با طرف ایرانی دارند که موتور مذاکرات دیروز در امارات بوده است.» این کارشناس در ادامه ارزیابی خود از «اهمیت تداوم جنگ اوکراین و ادعاهای قاره سبز درباره همراهی تهران با مسکو در این تهاجم می‌گوید.» با این خوانش، میرهاشمی یادآور می‌شود که «برای اروپایی‌ها اکنون موضوع جنگ اوکراین یک اهمیت و اولویت جدی را در مذاکرات با ایران دارد»، به‌همین‌دلیل تحلیلگر ارشد حوزه سیاست خارجی معتقد است‌که «اروپایی‌ها به موازات تلاش برای کنترل و مدیریت پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران، سعی دارند که موضوع مناسبات نظامی، دفاعی و تسلیحاتی تهران مسکو را هم محدود کنند.»

سیف‌الله علیخانی هم مطابق با آنچه صولت میرهاشمی عنوان کرد، به «شرق»، از اهمیت پایان محدودیت‌های مربوط به تحریم موشکی، نظامی و تسلیحاتی ایران در مهرماه سال جاری (اکتبر)، مطابق با قطع‌نامه ۲۳۳۱ سازمان ملل به‌عنوان ضامن اجرایی برجام می‌گوید. به گفته این کارشناس، «بعد از پایان این تحریم تسلیحاتی مناسبات نظامی و دفاعی روسیه و ایران وارد برهه تازه‌ای خواهد شد و در این راستا به گفته تحلیلگر ارشد حوزه بین‌الملل، «این امکان وجود دارد که روسیه توجیهی برای دادن جتکنده سوخو – ۳۵ به ایران و از سوی دیگر مجوزی برای تهران در تهاجمی مشابه با روسیه شکل بگیرد.»

به‌همین‌دلیل علیخانی هم مشابه با ارزیابی میرهاشمی، بر این باور است که «اروپایی‌ها در تلاش‌اند تا در بازه زمانی چهارماهه منتهی به مهرماه و قبل از پایان

موسوی اگرچه می‌تواند سطحی از واقعیت را با خود به همراه داشته باشد؛ اما از منظر این کارشناس، دلیل اصلی دیدار ابوظبی یسه میانجیگری اروپا برای به نتیجه رسیدن مذاکرات جسته و گریخته تهران – واشنگتن در مسقط و نیویورک بازمی‌گردد؛ چراکه به اذعان موسوی، وزن عمان، قطر و دیگر کشورها به‌تنهایی برای میانجیگری در تنش ایران و ایالات متحده کافی نیست.

به‌همین‌دلیل مفسر حوزه سیاست خارجی در ادامه ارزیابی خود به «شرق» تأکید دارد که «برلین، پاریس و لندن سعی دارند ادامه این مذاکرات صورت‌گرفته در مسقط و نیویورک را با پلتفرم مخصوص به خود ادامه دهند». البته این تحلیلگر حوزه بین‌الملل، در ادامه ارزیابی خود برای تبیین بیشتر پلتفرم مدنظر تروئیکای اروپایی، از یک برنامه جامع از سوی آلمان، فرانسه و انگلستان برای اجرای توافق جدید با ایران می‌گوید؛ توافقی که از نظر موسوی، «علاوه بر پرونده فعالیت‌های هسته‌ای بی‌شک کنترل مناسبات نظامی و دفاعی تهران – مسکو و رسیدن به راهکاری قبل از پایان تحریم‌های تسلیحاتی ایران در مهرماه سال جاری، ذیل قطع‌نامه ۲۳۳۱ را شامل می‌شود.»

البته بیروز موسوی این نکته را هم متذکر می‌شود که «شاید در جریان مذاکرات انجام‌شده دیروز در مسقط اشاره‌ای هم به ادامه تبادل زندانیان دوتابعیتی و زندانیان اروپایی – ایرانی شده باشد؛ کمابینکه از دید این تحلیلگر، در روزهای اخیر خبرهایی درباره احتمال تبادل حمید نوری با احمدرضا جلالی هم مطرح شده است؛ بنابراین کارشناس حوزه سیاست خارجی تأکید دارد که «در راستای تبادل اسدالله اسدی با اولیویه وندکاستیل و دو شهروند ایرانی-اتریشی (کامران قادری و مسعود مصاحب) و یک شهروند دانمارکی و قبل‌تر هم آزادی بنجامین بریز و برنارد فیلان، اکنون آلمان، فرانسه و انگلستان به‌عنوان پیشران سیاست خارجی قاره سبز تلاش دارند که مذاکراتی برای انجام تبادل زندانیان باقی‌مانده دیگر شکل بگیرد.»

پیرو گفته بیروز موسوی، طبق برخی اخبار واصله و گزارش‌هایی دراین‌باره، ۱۵ اروپایی ازجمله چهار شهروند فرانسوی دیگر همچنان در ایران بازداشت هستند. «سیسیل کوهلر» و «ژاک پاریس»، دو شهروند دستگیرشده در ۷ می ۲۰۲۲، «لویی آرنو»، دستگیرشده در ۲۸ سپتامبر و یک فرانسوی دیگر که هویت او علنی نشده است؛ ازجمله این ۱۵ اروپایی بازداشتی در ایران هستند؛ پس بیروز موسوی این گزاره را محتمل می‌داند که «موضوع آزادی زندانیان دیگر اروپایی را به موازات تلاش تهران-واشنگتن روز تعیین تکلیف زندانیان دوتابعیتی ایرانی-آمریکایی، به‌عنوان بخشی از مذاکرات تکمیلی با ایران در دستور کار برلین، پاریس و لندن باشد.»

توافق سال ۲۰۱۵ احیاشدنی است؟

به موازات گزاره‌های مطرح‌شده بیروز موسوی، صولت میرهاشمی و سیف‌الله علیخانی درباره ارزیابی آنها از دیدار و رایزنی علی باقری‌کنی با همتایان تروئیکای اروپایی خود در ابوظبی، کوروش منصوری دیگر کارشناسی بود که در گفت‌وگو با «شرق»، ارزیابی خود را متفاوت از این سه کارشناس دارد؛ چراکه به باور او، «موضوع مهم‌تر به چالش جدی در احیای برجام بازمی‌گردد.» در تشریح بیشتر این جمله، منصوری اذعان دارد که «اکنون اختلافات جدی بین تهران با غربی‌ها بر سر احیای برجام سال ۲۰۱۵ هنوز وجود دارد.»

با این خوانش، تحلیلگر ارشد حوزه بین‌الملل، تأکید دارد که «تهران در هر مذاکره‌ای قائل به انجام توافق موقت با پذیرش پلتفرم جدید برای توافق جدید نیست و کماکان مذاکرات را با میانجیگری عمان یا هر کشور دیگری برای احیای توافق سال ۲۰۱۵ پیش می‌برد». اما در مقابل، منصوری این را متذکر می‌شود که «اروپایی‌ها و آمریکا احتمالا تمایلی برای برجام سال ۲۰۱۵ نداشته باشند». بنابراین مفسر حوزه سیاست خارجی، این شکاف را محور رایزنی و میانجیگری کشورهای اروپایی می‌داند.

پیرو ارزیابی کوروش منصوری، ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه در نشست خبری روز دوشنبه خود با تأیید مذاکراتی بین مقامات ایرانی و آمریکایی، این‌ن نکته مهم را مطرح کرد که «مبنای مذاکرات به گفته او (کنعانی) رفع تحریم، همان توافق برجام است و در این ارتباط، چارچوب جدیدی مذاکراتی نداریم». ازاین‌رو کنعانی تأکید دارد که «خبرهای مطرح‌شده از جمله توافق موقت یا شکل‌گیری توافق جدید، صرفا گمانه‌زنی رسانه‌ای یا اخباری است که به برخی طرف‌ها با انگیزه‌های خاص سیاسی به هدف برهم‌زدن روند جاری مذاکرات ترویج می‌دهند». ازاین‌رو سخنگوی وزارت امور خارجه روز دوشنبه به شکل صریح «انجام هرگونه مذاکره برای توافق موقت با ترتیبات جدیدی را که جایگزین برجام باشد، رد کرد.»

البته روتیزر هم در راستای تأکید کنعانی مبنی بر رد هرگونه مذاکره برای حصول توافق موقت یا توافق جدید جایگزین برجام سال ۲۰۱۵ از قول یک مقام دولتی ایالات متحده روز دوشنبه بیان کرد که «ایالات متحده و جمهوری اسلامی درمورد توافق هسته‌ای موقت گفت‌وگو نمی‌کنند اما واشنگتن اقداماتی را که ممکن است منجر به بحران شود به تهران گوشزد کرده و یادآور شده که در مقابل چه گام‌هایی ممکن است جو بهتری را بر روابط حکم‌فرما کند.»

این‌مقام آمریکایی که خواست نامش فاش نشود، به روتیزر گفته «هیچ گفت‌وگویی درمورد توافق موقت در جریان نیست». این در حالی است که یک سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا نیز روز پنجشنبه در ایمیلی به صدای آمریکا

گزارش «میدل‌ایست‌آی» درباره توافق موقت ایالات متحده و ایران برای مهار برنامه هسته‌ای ایران در ازای لغو تحریم‌ها را «نادرست و گمراه‌کننده» خوانده بود. پیش‌تر میدل ایست‌آی از مذاکره مستقیم رابرت مالی، نماینده ویژه آمریکا در امور ایران با سعید ایرانی، سفیر ایران در سازمان ملل، در نیویورک خبر داده بود. میدل‌ایست‌آی به نقل از دو منبع شناس گزارش داده بود که «ایران و ایالات متحده درحال نزدیک‌شدن به یک توافق موقت هستند که برخی از تحریم‌ها را در ازای کاهش فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم ایران، تعلیق می‌کند». به‌جز میدل‌ایست‌آی، رسانه‌های دیگری مانند اکسیوس، روتیزر و هاآرتز هم ادعا کرده بودند که مذاکراتی به‌طور مستقیم در خاک آمریکا بین مقامات تهران و واشنگتن برگزار شده که تحولی قابل‌توجه در روند دیپلماتیک میان دو کشور است. امیرسعید ایرانی، سفیر ایران در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک، رهبری هیئت مذاکره ایران را بر عهده داشته است. در گزارش رسانه‌های مذکور آمده است که «ایران متعهد می‌شود غنی‌سازی اورانیوم با خلوص ۶۰ درصد یا بالاتر را متوقف کند و در ازای اجازه صادرات یک میلیون بشکه نفت در روز و دسترسی به درآمد و پول بلوکه‌شده خود به همکاری با آژانس ادامه دهد.»

البته محمد مردند در گفت‌وگو با العربی، گزارش‌های منتشرشده مبنی بر مذاکرات مستقیم و محرمانه تهران و واشنگتن را فاقد صحت دانست و عنوان کرد «مذاکرات ایران و آمریکا به‌طور غیرمستقیم و از طریق سه واسطه مانند عمان یا سازمان ملل انجام می‌شود». مشاور تیم مذاکره‌کننده ایران در زمان مذاکرات هسته‌ای تأیید کرد که «تمام مذاکرات درخصوص مسئله تبادل زندانیان و آزادی اموال بلوکه‌شده ایران به خاطر تحریم‌های آمریکاست». مردنی این را هم متذکر شد که «طرف‌های ایرانی و آمریکایی در این مذاکرات در یک اتاق با هم نشست برگزار نمی‌کنند». در عین حال میخائیل اولیانوف، نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین و مذاکره‌کننده ارشد این کشور در مذاکرات وین، در بی‌وقفه چندماهه ایجادشده در روند این مذاکرات در صفحه توئیترش نوشت که «کشورهای غربی مذاکرات چندجانبه در وین را تا جایی که امکان داشت سیاسی کردند. اما ظاهرا اکنون فهمیده‌اند که چنین سیاستی با منافع خودشان مطابقت ندارد». اولیانوف در ادامه دست به تهدید زد و عنوان کرد که «موضع ما به سیاست خودشان بستگی خواهد داشت. در صورت لزوم، پاسخ خواهیم داد». باین‌حال مهم‌ترین نکته‌ای که کوروش منصوری در ادامه گپ‌وگفت با «شرق»، ذیل یک اینهم روی آن مفاد می‌دهد، ناظر به مواضع داخلی و تضاد آن با تأکید بر احیای توافق سال ۲۰۱۵ است؛ چراکه به باور این تحلیلگر، «اگر انجام هرگونه توافقی منوط به تداوم قانون به مجلس یازدهم موسوم به اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها باشد، احتمالا مذاکره و توافق دشوار باشد.»

منصوری دلیل ذکر این ادعای خود را تأکید تهران بر احیای توافق سال ۲۰۱۵ می‌داند. چون از منظر این کارشناس حوزه سیاست خارجی، «برجام به شکل مشخص به ایران اجازه غنی‌سازی بالاتر از ۳.۶۷ و از طرف دیگر غنی‌سازی با سانترفیوژهای پیشرفته‌تر از IR-1 را نمی‌دهد». به‌همین‌دلیل این مفسر حوزه بین‌الملل، یادآور می‌شود که اگر احیای همان توافق سال ۲۰۱۵ در دستور کار تهران باشد، پس باید قانون مجلس یازدهم کان لم یکن شود.

باین‌حال سیف‌الله علیخانی خوانشی متفاوت از کوروش منصوری دارد. چون به گفته او «ما هنوز در جزئیات مذاکرات ورود و وقوف بالایی نداریم؛ بنابراین نمی‌توان به‌طور قاطع در این خصوص سخن گفت». علیخانی تأکید دارد که «هنوز مشخص نیست جزئیات اختلافات پادمانی ایران و آژانس انرژی اتمی روی چه موضوعاتی است». از طرف دیگر وی این را هم یادآور می‌شود که «برخلاف مواضع تهران و با وجود ارسال پاسخ‌های سازمان انرژی اتمی، هنوز اعضای شورای حکام تأکید دارند اختلافات پادمانی به قوت خود ادامه دارد و دو پرونده باز است.»

از طرف دیگر علیخانی موضوع غنی‌سازی ۶۰ درصدی، ۲۰ درصدی و ۵۰ درصد را هم مطرح می‌کند و یادآور می‌شود در صورت احیای برجام اکنون انتقال مازاد بالاتر از غنی‌سازی ۳.۶۷ به روسیه، محل چالشی با غرب خواهد بود؛ چراکه این کارشناس معتقد است که «بعد از جنگ اوکراین به نظر می‌رسد آمریکا و اروپا دیگر اطمینانی به روسیه ندارند». مضافا به باور این تحلیلگر حوزه برجامی، «هزینه‌ها درخصوص انتقال اورانیوم غنی‌شده بالاتر از ۳.۶۷ به خارج از کشور و همچنین هزینه مربوط به رقیق‌سازی آن هم می‌تواند یکی دیگر از مشکلات باشد». با وجود این علیخانی با تأکید دوباره بر این موضوع که «هنوز درخصوص جزئیات مذاکرات و اختلافات پادمانی تهران و آژانس اطلاعات موثقی نداریم و همه‌چیز در حد گمانه‌زنی رسانه‌ای جلو می‌رود». بر این باور است که «مشخص نیست تأکید تهران برای احیای توافق سال ۲۰۱۵ چگونه می‌تواند عملی شود.»

در سایه آنچه کوروش منصوری و سیف‌الله علیخانی عنوان داشتند، صولت میرهاشمی این احتمال را می‌دهد که شاید در پشت پرده و مذاکرات چراج‌خاموش انجام‌شده به‌طور شفاهی و ضمنی توافقی صورت بگیرد مبنی بر اینکه ایران درخصوص غنی‌سازی اقداماتی را انجام دهد و در مقابل، اروپا و آمریکا هم حاضر به کنارگذاشتن بخشی از تحریم‌ها با آزادکردن اموال بلوکه‌شده ایران باشند. از این منظر، مفسر حوزه برجامی، «انجام مذاکرات بین ایران و اروپا و آمریکا را برای حصول توافق لزوما به‌معنای امضای یک توافق مکتوب نمی‌داند.»

تیزر تلویزیونی
تاسیس ۱۳۳۳

استاد عمادالدین باقی

دین و حکومت دینی و

حکومت مدنی

چهارشنبه ۲۴ / ۱۴۰۲/۳ ساعت ۱۷:۰۰ الی ۱۹:۰۰

جلسه حضوری

ضلع جنوبی میرداماد نرسیده به میدان مادر شماره ۱۲۶ طبقه ۴

On Line

https://www.skyroom.online/ch/iaie/general-speech

«شرق» از تلاش بغداد برای احیای روابط تهران - قاهره گزارش می دهد

تکاپوهای السوداني در مصر

مهدی بازرگان: یک منبع عراقی که به همراه محمد شیاع السوداني، نخست‌وزیر عراق، به قاهره سفر کرده است، در گفت‌وگو با العربی الجدید تأکید کرد که دیروز (سه‌شنبه) السوداني و عبدالفتاح السیسی، رئیس جمهور مصر، در رایزنی‌های خود به مسائل سیاسی مشخصی ازجمله وساطت بغداد میان تهران و قاهره و اهمیت تداوم آن پرداختند. این دیدار که با حضور فؤاد حسین و سامح شکرى، وزرای خارجه دو کشور انجام شد، در راستای سفر نخست‌وزیر عراق به مصر بوده است. البته یک روز قبل‌تر (دوشنبه) نیز یک منبع دولتی عراقی در گفت‌وگو با العربی الجدید اعلام کرد که محمد شیاع السوداني در سفرش به مصر درخصوص وساطت بغداد میان تهران و قاهره رایزنی خواهد کرد.

اصغر مهتدی در گفت‌وگو با «شرق» تلاش‌های محمد شیاع السوداني در جریان سفرش به مصر برای ازسرگیری مناسبات تهران- قاهره را بخشی از مجموعه تلاش‌های منطقه‌ای از سفر هیثم بن‌طریق آل‌سعید، پادشاه عمان و همچنین تحرکات سیدعمر حکیم، رئیس جریان حکمت ملی عراق و مقامات عربستانی می‌داند.

از دید این تحلیلگر مسائل خاورمیانه، اکنون جالش‌ها، موانع و مشکلات اصلی بر سر احیای روابط ایران و مصر برداشته شده است و موضوع مهم‌تر آن است که عزم سیاسی و دیپلماتیک جدی، هم از سوی تهران و هم از جانب قاهره برای ازسرگیری این روابط به‌خصوص بعد از امضای توافق سه‌جانبه یکن و احیای روابط ایران و عربستان به وجود آمده است. بنابراین مهتدی تأکید دارد که رایزنی بر سر برخی موضوعات جزئی و فنی در احیای رسمی روابط دو کشور